

edificiilor de semnificație eminentă sacră față de cele strict utilitare. În mod salutar (aici meritul aparținând colectivului redacțional coordonat de directorul Claudiu Ilaș și redactorul-șef prof. dr. Florin Drașovean), dezbateră este prelungită prin articolul semnat de Coriolan Opreanu, care aduce, la rândul său, un important și binevenit set de clarificări metodologice de paradigmă interpretativă. Studiul aplicativ semnat de Alin Henț și cel monografic, dedicat Arcobadarei, realizat de Dinu I. Bereteu reușesc să confere, chiar dincolo de intențiile autorilor, acele necesare *exempli gratia* pentru ilustrarea unora dintre itemii teoretici ai dezbaterii anterior menționate.

Articolul colegului nostru Călin Timoc reușește să pună în valoare, în registrul exegetic, o recentă descoperire (sau, mai corect, recuperare) arheologică ce a dobândit notorietate în vestul țării: sarcofagele de piatră din zona municipiului antic Dierna. Autorul formulează, relativ la necropola asociată, o observație care, considerăm, merită o dezbateră distinctă: faptul că aceasta continuă să se extindă lăsa sfârșitul secolului III, în contextul așa-zisei retrageri aureliene, pe seama sporirii numărului de nou-veniți din zona dunăreană.

O atenție specială ne-a stârnit contribuția lui Călin Cosma, cu atât mai mult cu cât intervenția nu se limitează la analiza unei (serii de) descoperiri arheologice, ci recurge, salutar, la o contextualizare regional-evenimentială a problematicii, susținută de un aparat teoretic extins. Tematica este, la rândul ei, provocatoare: epoca avarocratică, adică acea etapă a "mileniului întunecat" (nu agreem această formulă, dar o evocăm aici cu funcție metaforică) cea mai puțin generoasă în informații privitoare la spațiul daco-român – spațiu pe care autorul îl poziționează, cu solidă argumentare factuală, ca periferie în raport cu zona eminentă avarocratică: "Faptul că toate așezările umane din secolele VII-VIII/IX, din Câmpia de Vest a României, sunt dispuse geografic în stânga valurilor de pământ ce traversează Crișana de la nord la sud (*limes*-ul vest-dacic – nota ns.) sugerează fixarea graniței estice a Kaganatului avar pe linia acelor construcții de pământ (pg. 328), subliniază autorul, care, altminteri, identifică în pusta Tisei, la sud și la nord de gura Mureșului, acea prezență avară sugerată, sincron, de descoperirile arheologice și de analiza critică a izvoarelor. În încheiere, autorul lansează și o dezbateră-promisiune a unor viitoare abordări: "evaporarea" elementului avar la începutul secolului IX.

Basarab Constantin

Studii de Istorie a Banatului, XXXV-XXXVI

Intrată, o vreme, într-un nemeritat con de umbră (explicitat, în prefață, de editorul coordonator Simona Regep), anuarul catedrei de istorie din cadrul Universității de Vest Timișoara (Facultatea de Litere, Istorie și Teologie) recuperează temeinic, printr-

un număr dublu alocat anilor 2012-2013. Revenirea – avem temei să constatăm – se face respectând atât standardele de calitate, cât și structura tradițională pe care SIB le-a consacrat de-a lungul, totuși, longevivei sale existențe. Rubricile ”canonice” ale revistei – *Studii, Memorialistică și istoriografie, Note și comunicări*, respectiv, *Recenzii* – reunesc un număr de 16 contribuții, dintre care ne-au atras atenția, ca fiind convergente arii

tematice de interes a CSDR Lucus, următoarele titluri: ”Armata romană din Moesia și Illiria și frontiera dunăreană din anul celor patru împărați (69 AD)” de Sever Indrieș Miron (pg. 7); ”Unitățile *miliaria* pe limesul dunărean (Noricum, Pannonia Superior, Pannonia Inferior, Moesia Superior, Moesia Inferior și Dacia)” de Ion Sachelaru (pg. 25); ”Rezultatele cercetărilor efectuate în situl arheologic de la Desa în perioada 2001-2005. Scurt istoric” de Petre Gherghe (pg. 35); ”Banatul în secolele IV-VI. Relațiile spațiului bănățean cu goții, hunii și gepizii” de Adrian Bejan (pg. 41); ”Religia puterii și puterea religiei în antichitatea târzie” de Atalia Onițiu și Călin Timoc (pg. 123), respectiv, ”Constantin, Patrikos și Katepano de Drista – primul ipotetic guvernator cunoscut al katepanatului (ducatului) Paristrion-Paradunavon?” de Vasile Mărculeț (pg. 129). Sunt de remarcat caracterul sintetic și tendința de unificare terminologică a analizelor,

complementaritatea materialelor selectate, precum și o tot mai accentuată preocupare pentru punerea în acord a interpretărilor bazate pe investigațiile arheologice cu cele întemeiate pe analiza critică a izvoarelor literare, altminteri o carență ce marchează, din nefericire, o mare parte a exegezei contemporane de la noi. De remarcat, de asemenea, ca o notă suplimentară a reușitei, atenția pentru nuanțe pe care profesorul Adrian Bejan o manifestă în investigarea încă insuficient cercetatului mileniu întâi, disponibilitatea spre extinderea instrumentarului investițional în zone de eficiență transdisciplinară a sociologului Atalia Onițiu și arheologului Călin Timoc, precum și insistența, productivă și metodic condusă, cu care Vasile Mărculeț valorifică toate detaliile programului propriu de investigație a tardeno-romanității orientale. Printre semnatarii din acest dublu număr SIB, cu intervenții având alte arii de interes, se mai numără colaboratorii noștri Radu Păiușan și Tiberiu Ciobanu.